

Verneområdestyret for Geiranger-Herdalen

Utval	Utvalssak	Møtedato
Verneområdestyret for Geiranger - Herdalen		02.12.2021

Organisert fersel i landskapsvernombådet Geiranger-Herdalen- svar til Uteguiden AS

Forvaltar si tilråding

Søkjar treng ikkje løyve frå verneområdestyret for produkta verksemda har planlagt per i dag. Dersom Uteguiden AS sin aktivitet vidare kan grense til å gjere skade på naturverdiar, skal verneområdestyret søkjast om løyve. Dette kan vere aktuelt ved ein auke i aktivitetsnivå- til dømes ved store grupper, hyppige besøk eller generelt meir forstyrring. Krav til løyve kan og endre seg ved samla auka aktivitet av fleire aktørar i området.
Vurderingane er gjort i forhold til Naturmangfaldlova, verneforskrifta §3, 4.2, og forvaltningsplanen (kap 4.7 «Friluftsliv» og kap 4.8. «Reiseliv»).

Saka

Uteguiden AS v Erlend Ringstad spør (epost 15.sept mm) etter krav om særskild løyve frå forvaltningsstyresmakta for å drive med guiding i Geiranger-Herdalen landskapsvernombåde. Han viser til Forskrift om vern av Geiranger-Herdalen landskapsvernombåde § 3.4.2 :

«Reglane i denne forskriften er ikkje til hinder for tradisjonell turverksemd til fots i regi av turistforeiningar, skoler, barnehagar, ideelle lag og foreiningar. Anna organisert fersel og ferselsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt løyve av forvaltningsstyresmakta, jf. forvaltningsplan etter § 5.

På oppmoding frå forvaltar skildrar han aktiviteten som er aktuell for verksemda hans no:

Vinter: Sporadisk toppturar på ski (Grjotet, Smogehornet m.f.) og langrenn/truge i Gråsteindalen / Haugset. I hovudsak for 2- 12 personar, med hovedvekt på 4-6. Enkelte større grupper, men då i hovedsak i sentrumsnære eller lett tilgjengelige område. Overnatting er i hovedsak på hotell/hytter.

Sommar (mai til oktober) - Turar til Vikasætra, Osvika. Kajakkturar på Tafjorden. Samarbeid med Geiranger Fjordservice om mulege kajakkturar og el-sykkel på veg. Fjellturar (t.d. Vinsåshornet, Geitfonnegga, området Herdalen og Kilsti). Gruppene er i hovedsak mellom 2 og 16 personar , men oftast på 4 til 8 personar. I enkelte tilfelle større grupper.

Det blir arbeidd med å få aktuelle munnlege grunneieravtaler ned på papiret.

Erlend Ringstad oppmodar til formidling av verdiane og utfordringane i vernestatusen. Han bruker sjølv fokuset på naturverdiane i formidlinga si, og ønskjer også meir dialog med forvaltninga rundt dette.

Naturmangfoldlova og verneforskrifta

Saka blir vurdert etter:

- Verneforskrift for landskapsvernombordet Geiranger-Herdalen av 08.10.2004
- Forvaltningsplan for Vestnorsk Fjordlandskap, delområde Geirangerfjorden av 16.12.2008
- Naturmangfoldloven av 01.07.2009

Føremåla med opprettinga av Geiranger-Herdalen landskapsvernombordet er å:

- ta vare på eit særprega og vakkert fjord- og fjellandskap med eit rikt og variert plante -og fugleliv
- ta vare på viktige kulturlandskap der fjordgardar, setermiljø og kulturminne utgjer ein vesentleg del av landskapet sin eigenart
- ta vare på geologiske førekomstar og landskapsformer

Dispensasjonar skal vurderast etter prinsippa i naturmangfoldlova §§ 8-12, jf. § 7

Vurdering av saka

Aktivitetane til Utuguiden klassifiserer under «Anna organisert ferdsel», men vurderast per i dag ikkje å vere av karakter «som kan skade naturmiljøet». Verneområdestyret bør likevel sjå på problemstillinga, som fort i liknande tilfelle kan utløyse krav om søknad.

Aktøren ønskjer informasjon og aktualisering av spørsmålet. Saka får såleis ei handsaming, men utan spørsmål om dispensasjon i denne omgang.

«Det skal ikke legges større restriksjoner på organisert ferdsel enn det som er påkrevd ut fra verneformålet. Ved krav om søknad sikres imidlertid en dialog mellom utøveren og forvaltningsmyndigheten, og en kan legge til rette for at aktiviteten ikke kommer i konflikt med verneverdiene og kanalisere ferdsel utenom de mest sårbarane områdene.» (...) «Organisert ferdsel til fots som turvandring og lignende vil i de fleste tilfeller være uproblematisk i forhold til naturmiljøet. Med «ferdsel til fots» menes også for eksempel turer på ski, truger eller klatreturer. Ferdsel som skjer i større grupper kan imidlertid være søknadspliktig.» (Rundskriv M-481, Miljødir).

Verksemda blir beden om aktivt å nytte verneforskriftene for både landskapsvernombordet og dei to naturreservata, og blir gjort særleg merksam på droneforbod, reinomsyn og «sporlaus ferdsel» i landskapsvernombordet. Ringstad opplyser at guidane i verksemda alle er sertifiserte eller kursa, og at dei er medvitne på både friluftslova og anna regelverk som er aktuelt ved slik ferdsel.

Så lenge denne kunnskapen blir fokusert, vil aktiviteten kunne vere med å fremme forståinga for naturverdiane i området for dei besøkande. Forvaltninga bør arbeide for at fleire aktørar i området får oppretta dialog om desse spørsmåla, jf utkast til besøksstrategi.

Vurdering i forhold til Naturmangfoldlova (NML) §§8-12

Normalt skal dispensasjonssaker vurderast etter NML §§8-12, som sikrar at naturomsyna blir godt nok ivaretatt. Kriteria for ferdsel vil gjerne bli utstaka ved ei vurdering etter desse paragrafane, og kan også vere med i ei vurdering av denne saka. Når det gjeld «kunnskapsgrunnlaget» i §8 manglar vi svært ofte eksakt kunnskap om korleis nye former for og auke av ferdsel påverkar fugle- og dyreliv. Ut frå «føre-var-prinsippet» (§9) er det viktig å unngå nærføring til rovfugl eller vilt som måtte finnast i området, noko som bør utgjere eit kriterie i eit eventuelt løyve, eller som her vere ein del av dialogen. Omsynet til «samla belastning» (§10) vil gjerne setje kriterium ifht tal besøkande, tal turar, konsentrasjon i sårbare område, og rekne med andre mulege aktivitetar.

Besøket kan fort bli ei større påkjenning med fleire aktørar. Forvaltninga må her ta høgde for presedens. Om aktivitet aukar mykje, må vi vurdere samla ulemper på nytt. «Kostnader ved eventuell miljøforringing» (§11) og §12 om «miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder» vil også vere med å forme kriterium i andre tilfelle.

Konklusjon

Ut frå ei samla vurdering unngår Uteguiden AS kravet om dispensasjon frå verneforskrifta i dette tilfellet. Uttalen blir gitt på vilkår av at aktiviteten held seg på skildra nivå. Så lite kunnskap som finst om ulike ferdelsformer si påvirkning på verneverdiane, fokuserer vi på føre-var-prinsippet. Denne enkeltsaka blir ikkje rekna som presedensgivande for uønska ferdsel i området.

Ved framtidig auka aktivitet i området kan det bli trøng for å forme klare vilkår som avgrensar tiltak, tar vare på naturverdiane og opplyser publikum.

Denne uttalen gjeld i forhold til verneforskriftene, og fritar ikkje søkjær frå å innfri generelt regelverk som gjeld ferdsel i friluft.